

CSURKA PÉTER

A nagymama

Tanya.

Bútorok, párnák, összekötözött cókók állnak nagy összevisszaságban az eresz alatt. Tarcsaiék költözködnek a Csoport központjába. A költözködés rendkívüli állapot, szinte törvényenkívüli. Bepakolás, kipakolás, keresgélés. És míg a régi helytől az újig vonul a magasra felrakott kocsí a tetejébe feldobált családdal, ez az idő az otthontalanság, a senkitlenség, a hazátlanság szálnalmas ideje. Bánat is húz a kocsí után s ahogy távolodik a régi ház, úgy erősödnek az emlékek.

Csak a gyerekekkel nem lehet bírni ilyenkor. Most a Tarcsai gyerekekkel sem lehetett. Olyan hancúrozást vágtak, csak úgy zengett a tanya környéke. (Igen, mert a gyerek szívből tud örülni a változásnak, az újnak, ösztönös sejtései vannak a jobb iránt.) Örültek, hogy elhagyják az öreg sárházat, melyet valamelyik dédapjuk vert itt össze, az irdatlan nagybirtok tövében. A nagy gödör még mindig megvan, amiből a földet talicskázták a falveréshez. Tavasszal megtelik vízzel és még nyáron se apad ki. Idők folyamán két Tarcsai ivadékot húztak ki holtan belőle; egy kisfiút, tíz évre rá egy kisleányt. De ennek már ötven esztendeje, a hancurozó gyerekek nem emlékezhetnek vissza régholt testvéreikre, bár mindig velük riasztgatják őket, ha a »tó« közelében játszadoznak. (Az évek ugyan töltögetik a gödröt sárral; szeméttel, törött szilkékkal, cseréppel, lyukas lábasokkal, nem mély már, a fiatal Tarcsai mégis napraforgó szárral kerítette körül. Jobb a veszélynek elébe állni.)

Futkároztak, nevetgéltek. Az új lakásnak padlózott nagy tágas szobái vannak, íves cifra nagy ablakai, melyek pontosan a kultúrházra néznek. Ezt szintén a nyáron építették. A kultúrházat virágágyak, buxusok állják körül, vörös téglaporról kidupózott sétatutak kanyarognak előtte. Simák, tiszták, ruganyosak, jó rajtuk mezítláb szaladgálni. A lakásba nem úgy a konyhán keresztül lehet bejutni, hanem szép kis előszoba van, ebből nyílnak jobbra a szobák, balra a konyha. A konyha színes nagy kockás kövekkel van kirakva. Olyan mint valami óriási sakktábla. Mikor először voltak a konyhában — az akkor volt, midőn a taggyűlés özvegy Tarcsainének és Ferenc fia családjának ítélte oda ezt az új kétszobás lakást, — a gyerekek meghengergöztek a ragyogó, sima konyhakövön. A villanykapcsolók is népszerűek voltak akkor délután. Kattintgatták le s fel, örültek a csodának, mely fényt áraszt azonnal, ha pattan a gomb. A konyhából nyílik az éléskamara, nagy tágas helyiség. Áldott esztendők hozama elfér majd benne. Innen lehet feljutni a padlásra, széles, lapos feljárón. Bezzeg a régi tanya feljárója szűk, meredek, keskenyek a deszkák. Istenkísértés egy zsák búzát felvinni, de méginkább lehozni.

— Na, mit szól ehhez édesanyám? — kérdezte anyját a fiatal Tarcsai mosolyogva.

— Tudomisen, hogy mit szóljak? — sóhajtozott özvegy Tarcsainé s azzal kihúzódott az új lakásból.

— Talán nem tetszik a mamának? — meresztette kökénykéek szemét a fiatal Tarcsainé.

— Nem tetszik, nem tetszik... Majd megtetszik neki, ha benne lakik egy hónapig.

De már folyik is a hurcolkodás. Három kilométerre fekszik innen a régi tanya. A hatvanadik éve felé járó nagymama — senki nem mondta volna, hogy a jövő év májusában már át is lépi a hatvanat — egész úton nem szólt semmit. Hátra maradt. A gyerekek hol elől, hol hátul trappoltak. Szólongatta őket. Elesel te!... Felkavarodik a gyomrod te attól a cigánykeréktől... Azért a menyé és a fia beszélgetését is hallotta. Gazdasági szakiskolába küldi a csoport... Legnagyobb kedve a kapásnövény termesztéshez van... Rozika is úgy vette magán észre, hogy szeretne tovább tanulni... Valahányszor bent jár a csoport irodájában és látja az írógépet, úgy szeretne mellé ülni, verni, pengetni, mint a zongorát szokták. Aztán szeretne nekiállni annak a könyvnek, amelybe a könyvelő elvtárs írogat azon a magas álló asztalon. Szeretné lapozni, forgatni, számokat, betűket írni bele.

— Ez mind lehet még, fiatalok vagyunk! — vonta magához Ferenc. A sűrűsödő naphajlatban már előttük púposodott a tanya, mint komor festmény a látóhatár alján, melyet az ágaskodó kútostor középen szel ketté. A horpadózó házgerinc élesen rajzolódott ki a barnuló égen, de mire hazaértek, minden belemosódott az égi vászon színébe. Elnyelt mindent az este.

Lámpagyújtáskor vették észre, hogy nagymamának ki volt sírva a szeme.

Nagymama az eresz alatt ült, nagy láda volt előtte. A ládába mindenféle rozsdás vas. Reszelők — istentelenül kopottak — harapófogók, záruk, lakatok, szegek, csavarok, ajtópántok, rozsdás nyeletlen kések. Nem adtak ezekért soha pénzt, úgy jöttek ezek innen, onnan, az urasági műhelyek elől, mert az öreg Tarcsai mindent felszedett, amit ott kidobtak. Majd jó lesz valamire...

— Mit válogat édesanyám? Feltesszük azt a ládát úgy, ahogy van a kocsira.

— Magamnak akarok párat kiválasztani.

— Miért?

— Azért mert... én nem megyek veletek.

— Nem értem — hült el Ferenc. — Hogy-hogy nem jön velünk?...

— Meggondoltam a dolgot, fiam — sóhajtott Tarcsainé. — Én nem tudom itt hagyni ezt a tanyát... Ide hozott apád, mint fiatalasszonyt... Itt éltem le életemet jóban, rosszban, sok gond közt... Volt örömöm is... Tik is itt születetek, itt neveltelek benneteket... Szóval engem minden ideköt a múltból, ehhez az öreg tanyához... Ti menjeteek, nem haragszom rátok. De én itt maradok...

Ferenc nem tudott szólni. Szeme mozdulatlanul tapadt anyjára, akinek már kövér könnyecseppek mállottak szét a kezefején. Mi van ezzel az asszonnal, akit amióta az eszét tudja, nem sokszor látott könnyezni.

— Ilyen pedig nincs, édesanyám!... De hogy is jut ilyesmi az eszébe az utolsó percben... Tudja nagyon jól, hogy az ősszel neki megy a traktor ennek a viskónak, ólnak, kertnek, még a gödröt is betemetik. Ezek helyébe ott van a háztáji föld, kert, gyümölcsös! Láthatta édesanyám, százszor különb, mint

ez!... Hallod már Rozika — fordult a házból kilépő Rozika felé — a mama nem akar jönni...

— Csak nézem, hogy a kisházban az ágya bontatlanul áll... Fazekak, lábasok, kések, pár tányér az asztalon kiválogatva... A kisebbik nyújtótábla, szita, tarhonyareszelő, két szakajtókosár és sok más minden elszortérozva... Éppúgy, mint mikor különözik az ember... Mit akar édesanyám?...

— Itt maradok jányom... Kiadjátok még a fejadagomat, ami jár, amiért én megdolgoztam és én itt lakom tovább a régi házban. Semmi más egyéb változás nem lesz... Járok dolgozni, mint ezelőtt, gyűjtöm a munkaegységet...

Ferencnek kékült a szájaszéle, homlokán dagadtak az erek. Vakot, gorombát akart mondani. Mikor már minden ilyen jól indult, sehol semmi akadály, zökkenő, kismult tiszta előtte a jövőendő ege, nincsen gyűrődés, egyetlen kiskarcolás sincs a lelkén, hogy nem jól csinált volna valamit, mely miatt önmagát vádolná! Most itt van!... Lecsapott a villám a derült égből! Még az apja vitte be a családot a csoportba, anyja zokszó nélkül igenelt. Sőt a mama volt az, aki nem engedett semmit eladni s így tizenkét hold élő és holt felszerelésével vonultak be öt évvel ezelőtt a csoportba velük együtt. Most meg?... Pedig a tanyát át kell adni, így egyeztek meg a csoporttal. Két féle tervük van velé. Az egyik az, hogy mivel közel az erdő, a vadőrök foglalják el, hogy itt etessék az erdők, mezők nyomorultjait, akiket a tél olykor éhenhalásra ítél. A másik tervük az volt, hogy a tanya helyén építik fel a szivattyúházat, mert ez a terület van legközelebb a folyóhoz és legmagasabban fekszik. Hiínyne! a mindent neki, most pedig álljon a tagság elé és mondja, hogy idehallgassatok emberek, a tanyát nem tudom adni, mert az anyám nem akar kijönni belőle...

Gyúrte indulatait. Megtanulta már, hogy szépszóval, a meggyőzés erejével mindig jobb eredményt lehet elérni, mint nyers, goromba ellentmondásokkal. És mégis csak a tulajdon anyjával áll szemben, akivel sohsem gorombáskodott, mégha arra oka is lett volna neki.

— Nézze édesanyám! — ült le eléje egy összekötözött motyóra. Ott volt az egyességnél, tudja hogy a tanyát át kell adni! Mért nem szólt akkor?

— Nem szóltam, de nem is írtam alá semmit...

— Nem írt alá semmit?... Nem firkálunk mink itt, mint a régi világban... Az adott szó több mint az írka-fírka... A nemszólás, a hallgatás az pedig beleegyezés... Tudja édesanyám nagyon jól, hogy mik a tervei a gazdaságnak a tanyával?

— Tudom... De itt van mindjárt a Sziki tanya... Szebb tanya az mint a miénk, újabb is, jobb is...

— Éppen azért nem szabad hozzányúlni, mert jobb épület mint a miénk, kár volna lebontani... Átalakítsuk azt ménesteletetőnek?... Mondja meg édesanyám, mért nem akar a szép, új lakásba jönni?...

Rozika a falnak dőlve hallgatott, a gyerekek abbahagyták a hancúrozást.

— Én is szeretném hallani az igazi okot anyukától! — szólt a menyé. — Tudtommal én soha meg nem bántottam, pedig tizenkét esztendeje, hogy egykenyeret eszik velem... Ritkaság ez! — beszélt Rozika, kicsit nagyképűen, kicsit tettetett elérzékenyüléssel, meghatódva saját hangjától. — Szerettem, dédelgettem... A gyerekeim jobban szeretik mint engem, mert úgy neveltem őket.

Csend lett, melyet hosszú idő múltán a nagymama bontott meg.

— Nincs panaszom senkire, rád se. Mondtam már Ferencnek, hogy én itt éltem le az életemet... Minden, amit itt láttok, a fák, a gyümölcsfák, ez a nagy kőrisfa is, a mi ültetésünk apáttal... Nem tudjátok tik, hogy mit érzek én, mikor ez a kedves nagy fa estéknél susogni kezd... De szép az istenem, mikor hallok rajta a vadgalamb búgását...

A gyerekek a fa felé fordultak, hátha búgna most is a nagymama vadgalambja. De nem hallottak semmit, mert nagymama új szépségeket tárt fel előttük, melyek gyermeklelküket újra elragadták.

— A hajnal itt jön fel az ablakom előtt... Én már akkor sohasem alszom... Gyönyörködök a virulásban... Nincs szebb annál, mint mikor a nap feljön... Nagy idő negyven esztendő, mindig csak itt... Sokszor félévig se mentem be a városba, pedig mindig hitt apátok, de én ritkán kíváncsítottam... Csak néha a táncba... Mert táncolni nagyon szerettem, nagyon tudtam is... Én már azt szeretném gyerekeim, ha innen húzna ki a gyászokcsi...

A fiatalok úgy érezték, hogy hirtelenében nehéz felelni a mamának, ennek az ismeretlen asszonynak, aki mintha most érkezett volna ide az eresz alá, hogy szíven üsse őket lelkének áradásával.

Már nagymama uralta a helyzetet.

— Ezért nem költözöm be veletek a központba — folytatta. — De van még egy másik okom is gyerekeim. Ezt tán inkább megértitek... Mondjátok, mit csinállok én a sok fiatal között, a sok tanult ember között?... Csetlek, botlok, mert én nem jártam egy szeménáriumra se, fejtágítóra, sehová az égvilágon... Itt állok azzal, amit ötven esztendeje tanultam a négy elemi iskolában... De már azt is elfelejtettem, éppen hogy a nevemet le tudom karmolni... De ne vessétek a szememre azt se, hogy mehettem volna kilenc esztendő alatt, lett volna alkalmam! Mért nem mentem?... Igaz, én vagyok az oka, nem mentem... Mentetek ti, ment apátok, nyugodjon, én mindig itthon maradtam házörző kutyának... Azt se tagadom, hogy olyan nagyon menni akartam például a hogyishívjákra, a... »Szabad föld, téli estékre«... Egyszer voltam ott és örültem, hogy engem sohasem nógattatok, hogy én itthon maradhattam az unokáimmal... Igen, de most itt vagyok, semmit se tudok... Lemaradtam... A múltkor is a taggyűlésen, mikor a csoport könyvtáráról volt szó — ma sem tudom mi állt belém, hogy felszólaltam, — de olyan marhaságot mondhattam, hogy az egész gyűlés röhögött.

A gyerekek nevetni kezdtek. Mit mondott nagymamám, mit mondott? Mondja el, mondja el!

— Téved édesanyám — vágott közbe Ferenc. — Az öntudatos elvtársak nem röhögik ki a felszólalókat, még ha bolondokat mondanak is. Pár kótyára meg ne adjon édesanyám...

— Még sem megyek be... Semmit se tudok... Engem ne gúnyoljanak... Hagyjatok engem itt gyerekeim... Az ugyan mindegy, honnan járok dolgozni, innen, vagy a tanyaközpontból...

— Ha bent lesz édesanyám, sokat pótolhat... A kultúrházban majd minden este lesz valami... Nem kell vak estében, sárban, hóban csetleni-botlani, mint mi tettük szegény apámmal, meg Rozikával... Ugye Rozikám? Hol az egyik, hol a másik tanyában gyűltünk össze...

De a nagymama csak a fejét rázta.

Mikor kitudódott, hogy az öreg Tarcsainé a tanyában marad és nincs is szándékában onnan holtanapjáig kijönni, azt mondta Ferenc: — Nem kell megijedni, a tanyát átadjuk, amikor kell! — De azt még maga sem tudta, hogyan, miképpen, ha a mama hajthatatlan marad. Erről már nem beszélgettek a költözködés napján, mert a vita úgy fejeződött be, hogy Ferenc a kocsi tetején fejét az erdő felé fordítva káromkodott, méltatva a nap eseményeit, különös tekintettel a gyarló emberi megátalkodottságra, konokságra, maradiságra. Nem törődött vele, hallja vagy nem hallja a mama, — már akkor igaz, nem látta sehol.

Hirtelen olyasmi jutott eszébe, amin egyelőre csak mosolyogni lehet: — lassan kifosztogatja a mamát! — Időközönként mindig ellop tőle valamit. Először ellopja a kisbödön zsirt, amit otthagytak neki. A nagyzacskó laskatésztát. Kiemeli a lisztes zsákot. A dunyhát. A mama jön majd hozzájuk sírni, kunyerálni, panaszkodni. Na, nem az első napokban, mert rátarti büszke asszony. Talán el se mondja nekik, másoktól hallják majd meg. De csak meg fog térni egyszer, hájtja a szükség, megadja magát. És mikor az ágyat is kihúzza a tanyából, akkor majd beállít hozzájuk megmaradt kis cókémójával szegény kicsi mama, szállást kérni. És ő majd kegyesen szállást ad neki. És milyen vidámságos, nevetséges lesz aztán minden, ha majd napok múltán kiderül a tolvajlás. A mama ráismer a nagy kendermagosra. Észreveszi a kamrában a nagy zacskótarhonyát. Először csak a padlóra vackolnak neki, csak pár nap múlva rakják be az ellopott ágyat a dunyhával... Hát akkor majd megered a könnye a mamának ennyi »jóság« láttán, a könny pedig lemossa a konokságot, a bánatot az arcáról.

Akkor majd meglátjuk, megy-e? marad-e?...

A cukorrépat szedte az a brigád, amelyben a mama dolgozott. Délután jött az üzenet, hogy korábban abba kell hagyni a munkát, mert a központban taggyűlés lesz.

— Én nem megyek be — szolt csendesen öreg Tarcsainé a mellette dolgozó fiatal lányhoz.

Nem érdekes az tudni egy fiatal lánynak, hogy egy idős asszony miért nem megy be a taggyűlésre. Azért csupán szokásból, érdektelenül, színtelenül mégis kiesett belőle a kérdés:

— Miért nem jön be Juliska néni?

Tarcsainé felegyenesedett.

— Nem hagyhatom a tanyát Mária... Ha nappal is kirabolják az embert, mit várjon akkor este, vagy éjjel, ha nincs otthon... Tegnapelőtt elvitték a kisbödön zsiromat és egy nagyzacskó laskatésztát...

— Ne mondja! — csodálkozott el a lány. — Vajon ki vihette el?...

— Álkulccsal nyithatta ki az ajtót a gazember, nem törte fel a zárat, nyitva is hagyta, mikor elment... Itt vagyok én most zsír nélkül, laska nélkül...

A lány sópáncodott még kevéset, aztán tovább dolgozott.

Vonult be a nép a határból a taggyűlésre. A kultúrház eredményes kihasználásáról, a csoport kulturális életének a fejlesztéséről lesz szó. A párttitkár fontos javaslatokat terjeszt a taggyűlés elé.

Nagymama is abbahagyta a munkát, lépegetett a földút felé. Az erdőszegély mentén gépkocsi zúgott, a csoport egyik gépe, a rajtaülők daloltak, s a nóta elért a nagymama füléig.

Sárgadinnye levele, elszáradt a gyökere a nyáron
Megállj kislány megbánod, ha nem én leszek párod...

Tarcsainé köténye szegélyét markolászta. De szép is ez a jókedv! Fialalok, idősebbek egyformán jókedvűek. Jó nekik. Ő pedig egyedül a tanyán a nagy kietlenségben. Most mégis be kéne menni, már csak azért is, hogy beszéljen az elnökkel, adjon egy kis zsírt, vagy olajat. Az olajat ügyis osztani kéne már a tagságnak. Vagy már szét is osztották. Akkor Ferenc kivette az egészet... A fiánál van az ő része is, akivel pár hete éppen hogy csak köszönő viszonyban van... Mért menjen ő az elnökhöz, mikor a fia tárgyal, a fia veszi fel a kereket, jár az irodába?... A vezetőségben is benne van... A fiú itt már az úr, mióta az apja »elment«.

Tehát csak a fiához mehet, csak a fiától kérhet, a fiának panaszkodhat... Dehiszen nem az övéket kéri, ha a magáét.

Így tűnődött, önmagával zsörtölődött az útszélen. A gépkocsi erősen közeledett, pillanatok alatt odaért hozzá, hirtelen lassított, megállt. A párttitkár ugrott ki az ülésből:

— Tudom, hogy minket vár, Juliska néni, na üljön csak fel gyorsan! Elférünk itt elől az ülésen hárman is!

»Tudom, hogy minket vár«, — kongott vissza a fülébe... Ugyan mit lehet válaszolni a barátságos szavakra? Semmit! Le kell nyelni az igazságot, némán engedelmeskedni, felülni Tamás, a gépkocsivezető mellé.

Baljára a párttitkár ugrott vissza. Na, így se utazott még nagymama, szorosán két fiatalember között, hogy az ujjá sem férne el sem jobbról; sem balról.

— Negyven esztendeje, hogy egy rozsdás szeg el nem tűnt a tanyából — zsörtölődött nagymama idétlenül a konyhában. Hideg, barátságtalan volt a hangulat, indulóban volt fia, menyé, ahogy belépett. Köszönés után hiába várta a menyé mosolyát, szavát, hogy üljön le már anyuka, vagy kerüljön már beljebb. Ferenc is félre néz, a kamraajtó felé. Cigaretta vesz elő, a kályha felé fordul, mintha gyufát keresne. Érti nagymama, hogy mindez csak játék, a gyufa ott van a zsebében... Fene rágja meg, úgy viselkednek ezek, mintha ők lennének a tolvajok — villan az eszébe nagymamának, — kedve volna benyitni a kamrába. De nem, mégsem, mi lenne a célzatjuk ezzel? Ez nem lehetséges... De mért nem szól közbe egyik se? Egyetlen szavuk sincs, természetesen azt, hogy »gyanakszik-e valakire édesanyám?... Hát maga oszt jól megjárta, lássa mért nem is jött be velünk... Hej, hej, elég baj ez!«...

Hallgat és áll mind a kettő, mint a faszent. Na, de be is fejezem én ezt röviden:

— Az olajrészemet szeretném elvinni, hogy tudjak mivel főzni. Keríték én majd zsírt is, ne féljete!

— Az olajat még nem osztották — szól végre Ferenc. És nagymama úgy vette észre, legörbül a szájaszéle, remeg, mint aki alig bírja a nevetést vissza-

tartani. — Azért csinálunk majd valamit! — folytatja, — zsiradék nélkül nem lehet édesanyám... De csak majd a taggyűlés után... Siessünk! Nekem már ott kellene lenni...

Elrohant. Így aztán nagymama kelleetlenül szaporázta lépteit Rozikával a kultúrház felé. Mert ebbe már nyakig beleesett, ha akarta, ha nem, jelen lesz a taggyűlésen. Lesz éjfél is, mire haza ér...

A kultúrházban Rozika előre ment, nagymama pedig leghátul ült le az egyik pad végére.

— Most pedig — fejezte be záró beszédét az elnök — kérem a tagságot, hogy lehetőleg mindenki maradjon a helyén, mert a csoport táncegyüttese, amely a járási versenyre készül, táncokat mutat be. Különben a jövőben mindig lesz valami kultúrelőadás a taggyűlések után, hogy a tagság szórakozzon is... Most pedig szóljanak hozzá, bírálják, javítsák a táncot, még nem késő, hogy ezáltal is jobb kilátásokkal induljon az együttes a versenyen.

A vezetőség levonult a színpadról. Nagymama lábujjhegyre állt, ágaskodott, figyelte menyét, fiát, hol vannak, indulnak-e hazafelé, vagy maradnak. Bizony nem indultak azok. Leültek elől és mosolyogva figyelték a színpadra felvonuló táncosokat. Négy lány és négy legény állt fel körbe. A körben közepén egy leányt zártak be, aki díszes párnát tartott két kezében magasan a feje felett. A lányok dalolni kezdtek, mire a közepén álló párnás leány tánclépésben indult az egyik fiú felé. A párnát letette eléje, rátérdeltek mind a ketten, megcsóolták egymást és helyet cseréltek. A legény vette fel a párnát, indult vele középre, középről visszatáncolt egy másik leányhoz s így folytatták lányok, legények a helycserét, miközben énekelték:

A reszezi vásártéren, ihajláré csuhajla
Leányvásár lesz a héten, ropogós a gerenda...

A táncot befejezték, a tagság tapsolt. Az elnök felállt és kérte a hozzászólásokat. — Jó volt, szép volt, helyes volt! — hangzottak innen is, onnan is a megjegyzések. Aztán hosszú csend támadt. Egyszer csak hátul valaki megszólalt:

— Nem volt egészen jó, nem is volt szép!

Mindenki a hang irányába nézett. — Ki volt az, ki beszélt?... Álljon fel! — hangzottak a biztatások. — Nem lehet ilyen kurtán-furcsán eldönteni, hogy nem volt jó!... Mondja meg mi nem volt szép benne?

A körülötte ülők — mert nagymama volt az egyszavas bíráló — serkentették, hogy álljon fel és beszéljen.

Özvegy Tarcsainé felemelkedett. Már régi virtusok szaladgáltak ereiben. Leánykori bálak, tollfosztók, fonók, lakodalmak, szombatesték szilaj táncai verték vissza szívében a taktust az eltűnt időkből. Híres táncos volt még mint menyecske is, a verbunkossal, a kanásztáncossal sokszor bámulatba ejtette a bálózókat. Szemei átszellemülten csillogtak!

— Először azért nem volt jó — szólts csengő hangon —, mert lustán mozogtatók mindannyian. Otán meg nem azok ám a lépések, amikkel a párnástáncos a párjához lejt... Megótán a körbenállóknak is táncolni kell. Ti pedig álltatok, nem táncoltatok... Mindenkinek táncolni kell és dalolni a nótát... A nóta se nagyon erre való... Evvel aztán nem nyér a csoport a versenyen... Így jobb, ha el se megy...

Villámgyorsan leült. Ni csak Tarcsainé! Az idősebbek kapiskálni kezdtek a múltban visszafelé. Úgy ám! Hiszen híre volt ennek az asszonynak! Nagy táncos volt ez hajdanában! Barátkiné, a kerékgyártó felesége már emlékezett is! Kislánykorában hogy megcsodálta egyszer egy szüreti mulatságon a táncoló Tarcsai házaspárt...

— Ne üljön le Juliska néni! — kiabáltak feléje. — Ha már eddig ment a bírálattal, mutassa meg a táncolóknak, hogy csinálják jól?

A mama felugrott, szinte viharzott a székek között, pillanat alatt fenttremett a színpadon.

— Ez a cipő ugyan, ami most a lábamon van, nem nagyon alkalmas táncra, ne nevéssék ki: Azért megpróbálom... Hát ide nézzetek!... Itt középen a kezdő táncos... Az így táncol:

»Hármat tojott a fekete kánya,
Engem szeret a kend barna jánya.

Lipityembe, lipityomba.
Bokréta a kalapomba...«

Két kezét a csipőjére tette. Fejét s szemét felszegezte. Mellét kifeszítette. Megifjodott. És megifjodott körülötte a világ. Felzúgott a taps. Szünni nem akart.

— Dehogy megy ki most már édesanyám ebbe a fekete éjszakába. Nálunk alszik! — mondta Ferenc titokzatos mosollyal. — Majd nekem a földre vackolunk... — Ezt tudva jobb lett volna először az ágyat kilopni a tanyából, most nem kellene a padlóra ágyazni. De nem is kerül többször erre a sor, mert szentigaz az, hogy most már bejön a mama magától. Bejön, mert behajtja a vére táncolni, táncot tanítani. Hiszen már ma ünnepélyesen felkérte a párttitkár és az elnök, hogy vegye a kezébe a táncot, tanítsa az együttest. Hiszen már ma este megmutatta a »Párnatáncon« kívül a »Karikázót« is, azt az üde szép leánytáncot. Arról is beszélt, hogy négy-öt párnak a verbunkost is táncolni kéne a versenyen...

— Bejön a mama, bejön! — mondogatta magában örömmel Ferenc, — behajtja a vére...

Igen. Fellobbant benne a szendergő tűz és belobogta a kultúrházat. Harminc évvel lett fiatalabb Tarcsainé. S három nap múlva így szólt a fiához:

— Fiam, mondd meg az elnöknek, hogy délután küldheti Tamást a gépkocsival. Gyere te is!... Dobáljuk fel azt a kis miegymást, beköltözöm. Tudod, nem hagynak békét ezek a fiatalok... Majdnem minden este próba és már én is úgy vagyok vele, hogyha á-t mondtam, bét is mondok... Szeretném, ha megnyernék az elsőt...